

Onderwerp: programma van wensen Lokale participatie Wind A16

Van: werkeenhed Wind A16

versie: versie definitief_17/4/2018

<opmerking vooraf: Deze notitie is opgesteld door de werkeenhed Wind A16 (WE), het samenwerkingsverband dat is opgezet ter uitvoering van de green deal Wind A16. De WE bestaat uit vertegenwoordigers van lokale partijen uit de A16 zone: stichting STEM, stichting STED, stichting Windcent, de vier Bredase A16 bewonersplatforms, de vier A16 gemeenten (Breda Drimmelen, Moerdijk en Zundert): hierna te noemen "lokale partijen". Het Energiefonds Brabant (EFB) heeft een uitvoerend rol en is lid van de WE.>

Aanleiding en toelichting:

Dit programma van wensen (PVW) over lokale participatie Wind A16 is opgesteld vanuit het belang van de omgeving.

De Green deal Wind A16 en bestuurlijke besluitvorming vormen een randvoorwaarde van dit PVW. Dit stuk is bedoeld om een aantal zaken te borgen:

- in het ruimtelijk spoor, voor de afspraken tussen de provincie en ontwikkelaars.
- om via het EFB afspraken te maken met ontwikkelaars ter uitvoering van de green deal afspraken.

Er zijn verkennende gesprekken gevoerd met het EFB en ontwikkelaars, waarbij het concept PVW met alle ontwikkelaars is besproken die grondposities hebben verkregen in het voorkeursalternatief Wind A16. Het verzoek van de WE aan ontwikkelaars, EFB en de provincie is om dit inhoudelijk en procesmatig met elkaar te borgen. De WE stelt voor om alles wat in dit PVW staat voor lokale participatie in de volgende producten te verankeren:

- 1] het provinciaal inpassingsplan Wind A16 (PIP)
- 2] de vergunningen voor de windmolens en bijbehorende voorzieningen
- 3] anterieure overeenkomst (AOK) tussen provincie en ontwikkelaars
- 4] (aandelen)overeenkomst tussen dochtvennootschappen van EFB en ontwikkelaars

LEESWIJZER / AANPAK:

De wensen zijn verderop in vanuit het belang van de omgeving geformuleerd en genummerd. Voor de praktische verwerking en borging is een aparte tabel opgesteld: zie "matrix verwerking programma van wensen." Deze matrix vormt een hulpmiddel en werkdocument zonder formele status. De definitieve keuze om de verschillende onderdelen in genoemde vier producten op te nemen, vormt een vervolgvraag voor provincie, EFB en ontwikkelaars.

Het voornemen van lokale partijen is om door EFB een **gezamenlijke ontwikkelentiteit** op te laten richten (Participatiefonds Wind A16) en daaronder per gemeente een aparte entiteit die aandeelhouder wordt in de afzonderlijke windprojecten (gezamenlijk 'de Energietransitiefondsen'), zodat privaatrechtelijke afspraken kunnen worden gemaakt met ontwikkelaars over de green deal afspraken, waaronder de 25% rechten. Deze entiteiten worden daarmee ontwikkelpartner en aanspreekpunt voor de (private) ontwikkelaars die grondposities hebben verkregen.

Het doel van dit PVW is om zo min mogelijk discussie te krijgen over de uitvoering van lokale participatie.

Doelstelling en criteria Lokale participatie

Lokale partijen in Wind A16 (samenwerking overheid – inwoners langs A16) hebben de volgende criteria benoemd:

- Zoveel mogelijk inwoners in privé en zakelijk uit de gemeenten (kunnen) een actieve rol in de energietransitie laten krijgen, ook in de (nabije) toekomst.
- Eerlijkere balans vinden tussen lasten en lusten van de energietransitie
- Revenuen krijgen prioriteit boven de individuele financiële participatie, omdat de opbrengsten ingezet worden als hefboom voor de energietransitie.

Green deal Wind A16:

In de green deal van 20 april 2017 zijn afspraken gemaakt over lokale participatie (voorheen sociale participatie genoemd). Het gaat hierbij met name over de volgende onderdelen (voor de letterlijke en volledige tekst wordt naar de green deal verwezen):

- *25% van de rechten worden door ontwikkelaars afgestaan*
- *financiële participatie, bijvoorbeeld via obligatieuitgifte*
- *een korting op de levering van elektriciteit*
- *het verschil in provinciale en de gemeentelijke legesvergoeding*
- *per MegaWatt uur wordt € 0,50 afgedragen*
- *bevorderen van de lokale werkgelegenheid.*

Aanpak in twee sporen: Ontwikkeling Windmolens en Lokale Energie Agenda's

Spoor Ontwikkeling:

In het ontwikkelspoor worden de afspraken over lokale participatie uitgewerkt en vastgelegd. Er is door betrokken lokale partijen (stichtingen/gemeenten) gekozen voor een gezamenlijke aanpak. Hiervoor worden min of meer vergelijkbare afspraken gemaakt tussen het EFB en resp. stichting Moerdijk (STEM), stichting Drimmelen (STED), stichting Zundert (Windcent) en de gemeente Breda. De drie stichtingen zijn verantwoordelijk om de ontwikkeling van de windmolen-bouwrechten en uitvoering van de andere afspraken uit de green deal vorm te geven. De gemeente Breda heeft besloten om rechtstreeks met het EFB afspraken te maken over het oprichten van de gezamenlijke A16-ontwikkelentiteit voor lokale participatie. De vier Bredase A16 bewonersplatforms hebben een actieve rol in de energietransitie en ontwikkeling van het energielandschap in de A16 zone. Op deze wijze zorgen stichtingen/gemeenten ervoor dat er effectief via het EFB kan worden samengewerkt met ontwikkelaars. Overweging hierbij is dat de kennis en capaciteit bij stichtingen en gemeenten ontbreekt en omdat er een hoog tempo in de projectontwikkeling is vereist. In het ontwikkelspoor zal dit programma van wensen worden verankerd. Niet alle wensen kunnen nu al worden vastgelegd in genoemde 4 producten. Voor zaken die op een later moment worden uitgewerkt loopt het ontwikkelspoor dus door en zijn lokale partijen betrokken. Hiervoor zal een vertegenwoordiger(s) vanuit de WE het aanspreekpunt blijven voor de provincie, het EFB en ontwikkelaars.

Beoogde eindvorm:

De beoogde eindvorm die de voorkeur heeft van lokale partijen voor de ontwikkeling van windmolens is het windcertificaten model. Via dit model kan een grote groep uit de lokale omgeving worden betrokken en kunnen de revenuen sneller worden benut voor de lokale energietransitie. Bestuurlijke randvoorwaarde is dat deze (energie)projecten/middelen binnen de betreffende gemeente worden uitgevoerd/bested. De locatie van de molen is dus bepalend voor de besteding van de middelen.

Het EFB zal voor de A16 een ontwikkelentiteit voor lokale participatie oprichten ('Participatiefonds Wind A16') en daaronder per gemeente een aparte entiteit die aandeelhouder wordt in de afzonderlijke windprojecten (gezamenlijk 'de Energietransitiefondsen'). Partijen maken hierover nog nadere afspraken voor de uitvoering van de green deal afspraken. Deze Energietransitiefondsen sluiten samen met de private ontwikkelaar een (aandeelhouders)overeenkomst met de ontwikkelaars voor de verschillende **windparkentiteiten**. Op deze wijze kan de planning voor de ontwikkeling en realisatie van windmolens worden gehaald (oplevering 2020).

STEM, Moerdijkse kernen, STED, gemeente Breda en Bredase A16 bewonersplatforms hebben hun voorkeur uitgesproken voor de volgende eindvorm: uitgifte van windcertificaten met verkoop van aandelen. Op het moment dat alle windcertificaten voor een hele molen zijn verkocht, wordt het 25% aandeel verkocht en kan het rendement (winst na aftrek van kosten) in één keer in de Energietransitiefondsen gestort worden.

De terugvaloptie is dat de Energietransitiefondsen de 25% belangen in de windparkentiteiten houden en dat zo het rendement ontvangen uit de exploitatie van de windparken.

De stichting Windcent zal in een later stadium een standpunt innemen over de gewenste eindvorm.

Spoor Lokale Energie Agenda's (LEA's)

De lokale energieagenda's worden op dit moment verder uitgewerkt door de stichtingen en de Bredase A16 wijk- en dorpsraden in afstemming met de werkeenheden, hetgeen moet leiden tot nieuwe lokale energieprojecten d.m.v. (her)investering uit de opbrengsten van o.a. het 25% aandeel van de windmolens. Voor nu zijn de volgende onderdelen relevant voor de uitvoering en het borgen van afspraken door de provincie, EFB en ontwikkelaars.

Direct omwonenden

De afdracht van € 0,50 per MWh wordt niet-revolverend ingezet voor een gezamenlijk A16 programma conform het besluit van de stuurgroep wind A16 en het uitvoeringskader van de gemeente Breda en de gemeente Zundert. Het besluit van de stuurgroep Wind A16 dd 13/10/17 luidt als volgt:

Direct omwonenden rond bestaande en nieuwe windmolens in de hele A16 zone zoveel als mogelijk gelijk te behandelen als het gaat om de verdeling van de € 0,50/MWh in het kader van sociale participatie (green deal Wind A16). De groep 'direct omwonenden' te definiëren als groep tussen de geluidscontouren 47 en 42 dB L_{den} van bestaande en nieuwe windmolens in de A16 zone. De totale opbrengst van de afdracht van € 0,50 per MWh (green deal) in de hele A16 zone te verdelen naar rato per woning van 'direct omwonende(n)'. En bij lokale detaillering/uitwerking rekening te houden met 'grensgevallen'.

Hiermee worden alle direct omwonenden gelijk behandeld ongeacht de gemeentegrenzen. Uitgangspunt is dat het uitvoeringsprogramma voor deze groep direct omwonenden gezamenlijk via Participatiefonds Wind A16 wordt gefinancierd vanuit de normatieve financiële afdracht door de windparkentiteiten. Participatiefonds Wind A16 zal in deze slechts een faciliterende rol spelen, als administratief beheerder van deze middelen. De WE

wil samen met ontwikkelaars en het EFB de mogelijkheden voor voorfinanciering verkennen, zodat direct omwonenden eerder aan de slag kunnen met energieprojecten.

Landschapsinvesteringen

Vanuit het project Wind A16 is kwaliteitsverbetering landschap nodig op basis van de provinciale verordening ruimte. Uitgangspunt is dat deze investeringen gezamenlijk via Participatiefonds Wind A16 worden gefinancierd, vanuit de daartoe gespecificeerde afdrachten uit de windparkentiteiten, dat bestaat uit het legesverschil (gemeentelijk-provinciaal). Hiertoe heeft Participatiefonds Wind A16 slechts een faciliterende rol, als administratief beheerder van deze middelen. De beslissing omtrent de besteding van de middelen ligt bij de Stuurgroep, en Participatiefonds Wind A16 zal in deze handelen in opdracht van de Stuurgroep. Hierbij kan worden ingespeeld op de lokale behoefte en kunnen wellicht zaken gecombineerd worden (landschap/energie/geluid en klimaatadaptatie). Indien nodig (terugvaloptie) kunnen deze middelen in de gemeentelijke groenfondsen gestort worden, waarbij elke gemeente haar eigen landschapsinvesteringen zal uitvoeren.

Nadere specificatie van de wensen

Naast het bovenstaande vraagt de WE aan EFB, ontwikkelaars en de provincie om het volgende te borgen:

1] EFB richt een ontwikkelentiteit lokale participatie Wind A16 (Participatiefonds Wind A16) op, er is dan sprake van één aanspreekpunt voor alle ontwikkelaars. (= tevens verzoek van ontwikkelaars).

EFB richt tevens per betrokken gemeente een Energietransitiefonds op. Deze vier Energietransitiefondsen zijn 100% dochtermaatschappijen van Participatiefonds Wind A16.

2] EFB zorgt samen met ontwikkelaars (die een vergunningaanvraag op basis van het VKA hebben ingediend en anterieure overeenkomst met de provincie gaan afsluiten) dat de ontwikkelentiteit via de Energietransitiefondsen 25% van de aandelen verkrijgt in windparkentiteiten.

3] vanuit de windparkentiteiten worden de windmolens in de A16 zone ontwikkeld, gerealiseerd en geëxploiteerd incl. de verkoop van windstroom.

Voor de verkoop van Windstroom wordt lokaal een korting gegeven, conform green deal formulering, dit wordt nog uitgewerkt.

4] de verkoop van windcertificaten wordt gestart na start realisatie van de windprojecten. Op het moment dat alle certificaten verkocht zijn, wordt het 25% belang van de Energietransitiefondsen verkocht aan een door derden op te richten coöperatie. (die daarmee verantwoordelijk wordt voor de exploitatie, grondvergoeding (perceeleigenaar), lokale korting op de elektriciteitsrekening (via differentiëren van het tarief).

Het is in Nederland gebruikelijk om via de coöperatie een vergoeding te laten storten in een lokaal fonds. Bij het project Wind A16 worden de opbrengsten uit de verkooptransactie al eenmalig en volledig gestort in een lokaal fonds.

Voor de verkoop van windcertificaten wordt gestreefd naar zoveel mogelijk lokale afname. Hiervoor is een doorlooptijd gewenst van ongeveer 2 jaar om mensen de gelegenheid te geven om in te kunnen stappen. Indien niet alle windcertificaten verkocht kunnen worden,

kunnen deze buiten de betrokken gemeenten verkocht worden. Indien niet alle windcertificaten verkocht kunnen worden, zijn er meerdere opties: Het rendement uit de 25% aandelen wordt jaarlijks uitgekeerd aan de lokale fondsen, de 25% aandelen worden aangeboden voor verkoop aan de ontwikkelaar of aan derden verkocht, of een andere eindvorm t.z.t. te bepalen.

5] alleen marktconforme 'out of pocket' kosten ten behoeve van de ontwikkeling, voorbereiding, bouw, exploitatie, kosten voor de verkoop van windcertificaten en transactiekosten voor de verkoop van de aandelen, mogen ten laste worden gebracht van de windpark entiteit(en). Daarnaast ook de oprichtings- en beheerkosten van de windparkentiteit, zoals oprichting, administratie en vergoeding voor de directeur en het (financieel) toezicht.

Kosten van eigen (uren)inzet en overige eigen kosten van EFB/ontwikkelaar komen voor eigen rekening, tenzij in goed overleg sprake is van inzet van eigen expertise.

6] De financiële afdracht voor verbetering landschapskwaliteit is NIET apart in de green deal opgenomen omdat deze wordt beschouwd als publiekrechtelijke randvoorwaarde (verordening ruimte). Deze vergoeding bedraagt € 10.000 per MW opgesteld vermogen en dient te worden afgedragen aan Participatiefonds Wind A16. Deze zorgt dat de middelen worden ingezet conform instructies van de Stuurgroep. Door lokale partijen kan de keuze gemaakt worden om door te storten naar de gemeentelijke groenfondsen.

Uitgangspunt voor ontwikkelaars is dat voor genoemde investeringen het verschil in legeskosten (zie green deal) wordt benut. Opmerking: Moment van betaling is nog te overleggen, waarschijnlijk nadat financial close is bereikt, dan kan dit meegefinancierd worden in het project.

7] Door provincie, EFB en ontwikkelaars worden geen (nieuwe) afspraken gemaakt die de uitvoering van dit PVW belemmeren of beïnvloeden, indien nodig vindt hierover nader overleg plaats.

8] De vergunning(en) dient op naam van de windparkentiteiten te komen.

9] Vanuit de Windparkentiteit(en) wordt SDE+ subsidie aangevraagd en de beschikking(en) van het Rijk (RVO) komt en blijft daarmee op naam van de entiteit(en).

10] De gemaakte ontwikkelkosten voor de 25% rechten worden volledig geboekt in de windparkentiteit(en).

11] Na onherroepelijke vergunning en de SDE beschikking wordt financial close bereikt via inbreng Eigen Vermogen vanuit de windparkentiteit (75% ontwikkelaar en 25% EFB ontwikkelentiteit), aangevuld met externe bankfinanciering. Indien ontwikkelaars andere vorm van financiering willen toepassen, treden zij hierover in overleg met het EFB zodat zij dit kunnen afstemmen met de WE.

12] Zorgen voor maximale financiële opbrengst voor lokale participatie.

EFB/Ontwikkelaars wordt in dit kader onder andere gevraagd om rekening te houden met fiscale aspecten bij financiële transacties (vennootschapsbelasting, BTW ed), bijvoorbeeld bij de aandelentransacties (Windcertificatenmodel) en financiële transacties tussen de

ontwikkелentiteit, lokale fondsen en de stichtingen/gemeente Breda.

13] Goedkope en slimme energieaansluiting: Zoals het er nu naar uitziet, vraagt vrijwel elke ontwikkelaar een eigen aansluiting aan. Dat kan in sommige gevallen leiden tot extra kabels over een grote afstand. Er is een aanzienlijke maatschappelijke kostenbesparing mogelijk wanneer de (wettelijke) kaders die Enexis hanteert, door de overheid worden aangepast. Aan de provincie/EFB wordt verzocht om na te gaan hoe er samen met Enexis een goedkopere aansluiting gerealiseerd kan worden. Lokale partijen stellen voor om deze kostenbesparing ter beschikking te laten komen voor herinvestering in nieuwe energieprojecten in de A16-zone. (LEA's)

14] De omgeving vraagt om zekerheid en duidelijkheid over het weghalen van windmolens en de projectexploitatie eindig te laten zijn. Anderzijds zal een inkorting van de gangbare exploitatietermijn leiden tot waardevermindering van het 25% belang en daarmee tot lagere opbrengsten voor de Lokale Energietransitie en een lagere vergoeding voor de direct omwonenden (Vergoeding Geluidgehinderden). De stuurgroep heeft er voor gekozen om 25 jaar vergunning te geven voor 20 jaar exploitatie.

15] Het ontwerp voor de aansluiting op en aanpassing van de openbare ruimte dient tijdig te worden afgestemd met de verantwoordelijke gemeentelijke (weg)beheerder(s). Dit is een formele toestemming c.q. beheertoets die tijdig dient te worden ingepland door de ontwikkelaar. Grondslag vormt het juridisch eigenaarschap van de openbare ruimte. Daarbij dienen ook afspraken te worden gemaakt voor de uitvoering, zoals bouwverkeer, kraanopstelplaats, tijdelijke verkeersmaatregelen, communicatie ed.

16] Bij het einde van exploitatietermijn dienen alle boven en ondergrondse voorzieningen van de windmolens te worden verwijderd, met uitzondering van de heipalen, deze kunnen worden afgetopt tot 2 meter onder het maaiveld.

17] Communicatie over planvorming, (bouw)werkzaamheden en lokale participatie afstemmen met de WE.

18] Lokale inkoop afstemmen/in overleg met lokale partijen uit de werkeenhed.

19] Laat de beslissing omtrent logo's op windmolens over aan lokale partijen. Enkele ontwikkelaars hebben aangegeven logo's op de gondel te willen plaatsen. De WE wenst in dat geval 1 zijde van de gondel voor een logo voor lokale partijen beschikbaar te houden.

20] Obligatie uitgifte door ontwikkelaars afstemmen/uitwerken in overleg met de WE.

21] De WE wil samen met ontwikkelaars en EFB verkennen of en zoja, hoe ontwikkelaars betrokken kunnen worden bij de energieprojecten in de LEA's.

Te borgen inhoudelijke wensen omgeving:

De WE heeft de volgende wensen geformuleerd naar aanleiding van de inbreng vanuit de omgeving tijdens diverse bijeenkomsten die in het gebied zijn georganiseerd.

- 22] pas cumulatieve geluidsnormen toe per windpark incl. monitoring/handhaving.
- 23] voorkom cumulatie van slagschaduw.
- 24] windverlichting: Stel een plan van aanpak op per windpark. Bedenk een slimme oplossing voor de hele A16 zone, stem dit af op de bestaande molens in Etten-Leur, op bedrijventerrein Hazeldonk en in België.
- 25] Diverse bewonersgroepen hebben gevraagd om de meest stille molens te plaatsen. De leden van de WE zijn er zich van bewust dat ook met stillere molens de cumulatieve geluidsbelasting van windmolens voor omwonenden hetzelfde kan zijn. Het verzoek van de WE is om twee zaken transparant te maken voor de omgeving:
  - afweging die ontwikkelaars maken voorafgaand aan de keuze van een type windmolen.
  - feitelijke geluidsbelasting tijdens de exploitatiefase, in overleg met de provincie/bevoegd gezag.